

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 21 Ιανουαρίου 2025, με την ακόλουθη σύνθεση: Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομαμάτη και Ευθύμιος Καρβέλης, Σύμβουλοι, Αθανάσιος Καρακίδας και Αθανασία Σιδηροπούλου, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε η Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευαγγελία Σεραφή, ως νόμιμη αναπληρώτρια του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας : Μαρία Φορτσερά, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 20.12.2019 (Α.Β.Δ. .../2019) έφεση του ... του ..., κατοίκου ... Νομού Κορινθίας με Α.Φ.Μ. ..., ο οποίος παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του Νικολάου Ζησιμάτου (ΑΜ/ΔΣΑ ...),

Κατά **α)** του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Ειρήνης – Ελένης Κρόμπα (ΝΣΚ ...) και **β)** της .../.../7.11.2019 απόφασης του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου.

Κατά τη συζήτηση, που ακολούθησε μετά από την απόρριψη του αιτήματος αναβολής που υπέβαλε η δικαστική πληρεξούσια του Δημοσίου, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του εκκαλούντος, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τη δικαστική πληρεξούσια του Δημοσίου, η οποία ζήτησε την απόρριψη της έφεσης.

Την Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση του Δικαστήριου συνήλθε σε διάσκεψη με τη συμμετοχή όλων των ανωτέρω μελών του.

Άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Ευθυμίου Καρβέλη και

Αφού μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα :

1. Με την κρινόμενη έφεση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το από 28.1.2025 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ακύρωση της .../.../7.11.2019 απόφασης του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου, με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος του εκκαλούντος δημοσιονομική διόρθωση με ανάκτηση συνολικού ποσού 13.657,13 ευρώ (κεφάλαιο 13.650 ευρώ πλέον των αναλογούντων τόκων 7,13 ευρώ), το οποίο φέρεται ότι καταβλήθηκε σε αυτόν αχρεωστήτως ως πρώτη δόση της ενίσχυσης κατά την υλοποίηση της Πράξης με κωδικό ... του Υπομέτρου 6.1. «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2104-2020, με χρηματοδότηση κατά 95% από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και κατά 5% από εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Η έφεση αυτή νομίμως επανεισάγεται προς συζήτηση μετά από την έκδοση της 155/2024 προδικαστικής απόφασης του Εβδόμου Τμήματος και την εκτέλεση όσων διατάχθηκαν με αυτή. Ως εκ τούτου αυτή πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της στο πλαίσιο των προβαλλόμενων λόγων της.

2.Α. Με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1306/2013 της 17.12.2013 (L 347/20.12.2013) θεσπίστηκε ένα αποκεντρωμένο σύστημα εφαρμογής και ελέγχου των παρεμβάσεων αγροτικής ανάπτυξης, σύμφωνα με το οποίο η ευθύνη για την εφαρμογή, την υλοποίηση και τον έλεγχο των συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΓΤΑΑ πράξεων ανήκει, κατά πρώτο λόγο, στα κράτη μέλη, τα οποία οφείλουν να θεσπίζουν το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την επιτυχή ολοκλήρωση των

πράξεων και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατ' επίκληση του ως άνω Κανονισμού και κατ' εξουσιοδότηση, μεταξύ άλλων, του άρθρου 69 παρ. 2 του ν. 4314/2014 «Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020...» (ΦΕΚ Α 265), εκδόθηκε η 8585/2016 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ Β '3322), με την οποία ρυθμίστηκαν οι λεπτομέρειες εφαρμογής του υπομέτρου 6.1 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014 - 2020, που εγκρίθηκε με την C (2015) 9170/11.12 2015 απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η ως άνω Υπουργική Απόφαση, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορίζει **α) στο άρθρο 2** ότι «Στόχος του προγράμματος ενισχύσεων νέων γεωργών είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω της ηλικιακής ανανέωσης και της δημιουργίας επιχειρηματιών γεωργών... Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η παροχή κατ' αποκοπή οικονομικών ενισχύσεων σε νέους που δεν έχουν υπερβεί το 41^ο έτος της ηλικίας τους για την είσοδο και παραμονή στη γεωργική απασχόληση και την πρώτη τους εγκατάσταση σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίοι ...να εγκαθίστανται για πρώτη φορά ως αρχηγοί γεωργικής εκμετάλλευσης και να υλοποιούν επιχειρηματικά σχέδια για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους», **β) στο άρθρο 7** ότι «Δεν είναι επιλέξιμοι ως υποψήφιοι για ένταξη στο πρόγραμμα εγκατάστασης νέων γεωργών και δεν δύνανται να κριθούν δικαιούχοι στήριξης οι κάτωθι :1. Οι αρχηγοί εκμετάλλευσης φυσικού ή νομικού προσώπου οι οποίοι ...1.6. Είναι σπουδάστριες – σπουδαστές ή φοιτήτριες – φοιτητές από την έναρξη της φοίτησης έως τη συμπλήρωση του αριθμού των προβλεπόμενων ετών φοίτησης για κάθε σχολή...», **γ) στο άρθρο 9** ότι «1...2...3. Η επίτευξη των στόχων αποτελεί συμβατική υποχρέωση και είναι προϋπόθεση για την ορθή εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου και την καταβολή της τελευταίας δόσης στήριξης. Συνεπώς το επιχειρηματικό σχέδιο δεν γίνεται αποδεκτό εφόσον κατά την υποβολή της αίτησης για την τελευταία δόση διατηρείται η αρχική κατάσταση χωρίς να επιτυγχάνεται ένας τουλάχιστον στόχος. Σε αυτήν την περίπτωση οι δικαιούχοι απεντάσσονται και η στήριξη που έχει καταβληθεί ανακτάται σύμφωνα με τις οριζόμενες κυρώσεις

στο άρθρο 31 της παρούσας...», **δ) στο άρθρο 11** ότι «1...2. Η οικονομική στήριξη χορηγείται με τη μορφή κεφαλαίου και καταβάλλεται σε δύο δόσεις. Η α' δόση (70% του συνολικού ποσού στήριξης) καταβάλλεται αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης ένταξης. Η τελευταία δόση καταβάλλεται εντός 5 ετών από την ένταξη με προϋποθέσεις την ορθή υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου και την επίτευξη των συναφών στόχων και δεσμεύσεων.³ Το ποσό στήριξης δεν συνδέεται με επιλέξιμες δαπάνες ή κόστη...», **ε) στο άρθρο 20** ότι «1...1.1...1.2. Απένταξη από τη ΔΑΟΚ (Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της οικείας Περιφερειακής Ενότητας) : α) Όταν κατά τη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου της πορείας υλοποίησης της πράξης διαπιστώνονται σοβαρές αποκλίσεις /εμπλοκές σε σχέση με την πραγματοποιηθείσα πρόοδο ή τους συμβατικούς όρους της απόφασης ένταξης, έτσι όπως αυτές ορίζονται σχετικά με την παρακολούθηση στο άρθρο 22 της παρούσας...³. Η σχετική απόφαση ανάκλησης-απένταξης της πράξης εκδίδεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη...», **στ) στο άρθρο 22**, όπως η παράγραφος 1.2 αυτού αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 της 443/2018 απόφασης του ίδιου ως άνω Υπουργού (ΦΕΚ Β 288), ότι «Οι ΔΑΟΚ είναι υπεύθυνες για την παρακολούθηση και την επίβλεψη της υλοποίησης της πράξης και του επιχειρηματικού σχεδίου των δικαιούχων του υπομέτρου 6.1. Όταν διαπιστώνονται σχετικές θεραπεύσιμες αποκλίσεις και αλλαγές, αποστέλλουν σχετικές συστάσεις και υποδείξεις προς τους δικαιούχους με στόχο την αποτελεσματική, ορθή και έγκαιρη ολοκλήρωση των επιχειρηματικών σχεδίων σε συμφωνία με τους όρους επιλεξιμότητας και τους λοιπούς όρους της απόφασης ένταξης. Ειδικά, η παρακολούθηση και επίβλεψη της πορείας υλοποίησης συνίσταται στην πιστοποίηση της ορθής και σύμφωνα με την απόφαση ένταξης και το επιχειρηματικό σχέδιο προόδου υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου και ιδιαίτερα στα εξής : 1.1...1.2. Στον έλεγχο ότι ο δικαιούχος κατά την υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου δεν εμπίπτει σε κάποιες από τις αποκλειόμενες κατηγορίες του άρθρου 7...α)...β)...γ)...δ) Δεν έχει εφαρμογή η παράγραφος 1.5 του άρθρου 7 κατά την υλοποίηση και ορθή εκτέλεση του επιχειρηματικού σχεδίου» και **ζ) στο άρθρο 31** ότι «1. Εφόσον κατά τη διάρκεια των ελέγχων των αιτημάτων στήριξης και πληρωμών και εν γένει κατά τη διάρκεια παρακολούθησης

της υλοποίησης των πράξεων, διαπιστωθούν σοβαρές παρατυπίες επιβάλλονται οι κατά περίπτωση κυρώσεις του παρόντος άρθρου σύμφωνα με τα άρθρα 63 και ...του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013...και τις σχετικές εθνικές διατάξεις περί επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. 2. Για τους δικαιούχους οι οποίοι, χωρίς να συντρέχει περίπτωση ανωτέρας ή εξαιρετικής περίπτωσης: 2.1. ...2.2...2.3. Αθετούν τους όρους επιλεξιμότητας και τις δεσμεύσεις του θεσμικού πλαισίου. 2.4. Δεν υλοποιούν ορθά το επιχειρηματικό τους σχέδιο. 2.5. Δηλώνουν ψευδή στοιχεία προκειμένου να λάβουν τις ενισχύσεις του υπομέτρου ή δεν δηλώνουν τα απαραίτητα στοιχεία λόγω αμέλειας. 2.6. ..., εφαρμόζονται οι ακόλουθες κυρώσεις : α) Απεντάσσονται από το πρόγραμμα. β) Τυχόν ενισχύσεις που τους έχουν χορηγηθεί επιστρέφονται στο σύνολό τους εντόκως ως αχρεωστήτως καταβληθείσες...».

Β. Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Με την παρ. 1.6 του άρθρου 7 της προαναφερόμενης υπουργικής απόφασης, ο εθνικός νομοθέτης απέκλεισε από τη δυνατότητα ένταξης στο επίμαχο υπομέτρο τους υποψηφίους που έχουν την ιδιότητα των προπτυχιακών φοιτητών, αποσκοπώντας στη διασφάλιση της ορθής υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων των ενδιαφερόμενων νέων γεωργών και της επίτευξης των επιδιωκόμενων με τα σχέδια αυτά στόχων, ώστε να μη διακυβευθεί η πραγμάτωση του ευρύτερου στόχου του προγράμματος ενισχύσεων νέων γεωργών, ήτοι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω της ηλικιακής ανανέωσης και της δημιουργίας επιχειρηματιών γεωργών. Ο εν λόγω περιορισμός τελεί σε άμεση συνάρτηση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, χωρίς να τον υπερακοντίζει, δοθέντος ότι η ίδρυση και επιτυχής λειτουργία μίας νέας γεωργικής εκμετάλλευσης από νεοεισερχόμενους στον τομέα της γεωργικής επιχειρηματικότητας, που εκ προοιμίου δεν διαθέτουν επαρκή εμπειρία, προϋποθέτει, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής, ιδιαίτερη προσήλωση, διαρκή και αδιάλειπτη απασχόληση, απαιτήσεις που διακυβεύονται από την παράλληλη εκπλήρωση των, επίσης απαιτητικών, προπτυχιακών ακαδημαϊκών υποχρεώσεων.

Σε κάθε περίπτωση, ενόψει του ηλικιακού ορίου που τίθεται με τις ανωτέρω διατάξεις (41 έτη) και του γεγονότος ότι το επίμαχο πρόγραμμα προκηρύσσεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, παρέχεται η δυνατότητα στους πραγματικά ενδιαφερόμενους να εισέλθουν στον τομέα της γεωργικής επιχειρηματικότητας, να ζητήσουν την ένταξη τους στο άνω πρόγραμμα σε προσφορότερο χρόνο, ήτοι μετά από την εκπλήρωση των προπτυχιακών ακαδημαϊκών υποχρεώσεών τους. Συνεπώς, η κατοχή της ιδιότητας του προπτυχιακού φοιτητή από τον εκάστοτε υποψήφιο με την ανάγκη αυτοπρόσωπης παρουσίας (π.χ για υποχρεωτικά μαθήματα και παρακολούθηση εργαστηρίων) είναι απολύτως ανταγωνιστική σε επιχειρηματική γεωργική δραστηριότητα και την ίδρυση μίας νέας γεωργικής εκμετάλλευσης και συνιστά νόμιμο λόγο απόρριψης της σχετικής αίτησής του για ένταξη στο ως άνω υπομέτρο και, κατ' επέκταση, νόμιμο λόγο ανάκλησης της απόφασης ένταξής του, η οποία εκδόθηκε λόγω πλάνης περί τα πράγματα, ήτοι παρά τη συνδρομή στο πρόσωπό του της ως άνω ιδιότητας. Η εν λόγω ανάκληση (απόφαση απένταξης), ως ανατρέχουσα στον χρόνο έκδοσης της ανακαλούμενης (απόφασης ένταξης), καθιστά την ενίσχυση, που χορηγήθηκε συνεπεία την απόφασης αυτής, αχρεωστήτως καταβληθείσα και, ως εκ τούτου, επιστρεπτέα με την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης με ανάκτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31 της ως άνω υπουργικής απόφασης, 6 και 7 της 4941/2011 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β'2538).

3. Περαιτέρω, στο άρθρο 4 του ν.4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο... και άλλες διατάξεις» με τίτλο «Παραεμπύπτοντα ζητήματα» ορίζει ότι «Κατά την εκδίκαση των διαφορών, εφόσον στο νόμο που διέπει τη σχέση δεν ορίζεται διαφορετικά, επιτρέπεται: α) με την επιφύλαξη των διατάξεων περί δεδουλευμένου να κριθούν παρεμπιπτόντως ζητήματα της δικαιοδοσίας των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων, αν από τα ζητήματα αυτά εξαρτάται η επίλυση της ένδικης διαφοράς β)...» Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο όταν δικάζει διαφορές που εμπίπτουν στη δικαιοδοτική του ύλη δικαιούται να προβαίνει σε παρεμπύπτοντα έρευνα του κύρους και της νομιμότητας διοικητικής πράξης εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για την εκδίκαση της υπόθεσης που άγεται ενώπιον του (πρβλ. ΟΛΕΛΣυν

3401/2015,445/2012,34/2012) και δεν υπάρχει ρητή αντίθετη νομοθετική διάταξη ή απόφαση διοικητικού δικαστηρίου η οποία να παράγει δεδικασμένο. Ο παρεμπίπτων έλεγχος των προδικαστικών ζητημάτων είναι στοιχείο της πλήρους δικαιοδοσίας και της αυτοτέλειας κάθε δικαιοδοτικού κλάδου όπως αυτές κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα και περιορίζεται στην απλή εξέταση του παρεμπίπτοντος ζητήματος όχι στη διάγνωση αυτού με διαπλαστική εξουσία του Δικαστηρίου, με σκοπό την παροχή πληρέστερης δικαστικής προστασίας στο διάδικο στον οποίο απευθύνεται η εκκρεμής δίκη. Η δυνατότητα παρεμπίπτοντος ελέγχου της νομιμότητας διοικητικής πράξης υπάρχει ακόμα και όταν προβλέπεται στο νόμο ειδική διαδικασία αμφισβήτησης αυτής ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου, εντός ορισμένης προθεσμίας, η οποία έχει παρέλθει άπρακτη, με αποτέλεσμα η πράξη να έχει εξοπλιστεί με το τεκμήριο νομιμότητας(πρβλ ΑΠ 1627/2017,596/2016) Ειδικότερα όταν, όπως εν προκειμένω, ασκείται ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου έφεση κατά της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης με ανάκτηση, η οποία εκδίδεται κατά δεσμία αρμοδιότητα του οργάνου και ως αυτόθροη συνέπεια της προηγηθείσας ανάκλησης της απόφασης ένταξης αυτού στο πρόγραμμα, η οποία συνεπάγεται την κατάργηση της χρηματοδότησης της πράξης ή του επενδυτικού σχεδίου από ενωσιακούς και εθνικούς πόρους, ο εκκαλών δεν επιδιώκει την ακύρωση της απόφασης απένταξής του με σκοπό την επανένταξή του στο επίμαχο πρόγραμμα αλλά την ακύρωση των δημοσιονομικών συνεπειών αυτής, ήτοι την ακύρωση της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης με ανάκτηση που εκδόθηκε συνεπεία της απένταξης αυτής, ώστε να απαλλαγεί από την υποχρέωση επιστροφής της ληφθείσας ενίσχυσης. Στη περίπτωση αυτή Ελεγκτικό Συνέδριο δικαιούται να ελέγξει παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα και το κύρος της απόφασης απένταξης από το πρόγραμμα συνεπεία της οποίας εκδόθηκε η δημοσιονομική διόρθωση με ανάκτηση σε βάρος αυτού.

4. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου και ιδίως **α)** το από 16.1.2017 έντυπο υποβολής αίτησης στήριξης και τη συνυποβληθείσα από 21.11.2016 υπεύθυνη δήλωση του εκκαλούντος με βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του και **β)** τα .../14.3.2019 και .../.../19.6.2024 πιστοποιητικά σπουδαστικής και φοιτητικής κατάστασης του Πανεπιστημίου

Δυτικής Αττικής και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης αντίστοιχα, αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Ο εκκαλών εγγράφηκε στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τ.Ε.Ι. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στις 11.9.2016 με ελάχιστη διάρκεια φοίτησης 8 εξάμηνα. Στις 16.1.2017 υπέβαλε αίτημα ένταξής του στο υπομέτρο 6.1 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020, συνοδευόμενη από **α)** την από 21.11.2016 υπεύθυνη δήλωσή του, με την οποία, μεταξύ άλλων, δήλωσε ότι «Δεν είμαι σπουδαστής ή φοιτητής που δεν έχει συμπληρώσει τα προβλεπόμενα για τη σχολή του έτη φοίτησης» και **β)** το προτεινόμενο επιχειρηματικό σχέδιό του, με στόχους την αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης τουλάχιστον κατά 10% και την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής παραγωγής. Στις 28.2.2017 εγγράφηκε, με τη διαδικασία της μετεγγραφής, στο β' εαρινό εξάμηνο του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Αθήνας, με ελάχιστη διάρκεια σπουδών 8 εξάμηνα. Με την .../.../14.7.2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου, έγινε δεκτό το ως άνω αίτημα του εκκαλούντος και εγκρίθηκε η ένταξή του στο ανωτέρω υπομέτρο. Το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 (1.9.2018 – 31.8.2019) ο εκκαλών διέκοψε τη φοίτησή του στο ΤΕΙ Αθήνας στο χειμερινό εξάμηνο για 6 ακαδημαϊκά εξάμηνα. Με την .../.../27.9.2019 απόφαση του ίδιου ως άνω Περιφερειάρχη, ανακλήθηκε η προαναφερόμενη εγκριτική της ένταξης του εκκαλούντος απόφαση και αποφασίσθηκε η απένταξη αυτού από το επίμαχο υπομέτρο, με την αιτιολογία ότι η ανακαλούμενη απόφαση ένταξης ήταν παράνομη διότι κατά τον χρόνο έκδοσής της (14.7.2017) ο εκκαλών διατηρούσε την ιδιότητα του προπτυχιακού φοιτητή και, ως εκ τούτου, δεν ήταν επιλέξιμος ως υποψήφιος για ένταξη στο πρόγραμμα. Ακολούθως, εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση του ίδιου ως άνω Περιφερειάρχη, με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος του εκκαλούντος δημοσιονομική διόρθωση με ανάκτηση συνολικού ποσού 13.657,13 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο ποσό της πρώτης δόσης της ενίσχυσης που αυτός είχε λάβει συνεπεία της ένταξής του στο ανωτέρω υπομέτρο πλέον των αναλογούντων τόκων (κεφάλαιο 13.650 ευρώ και τόκοι 7,13 ευρώ).

4. Με δεδομένα τα ανωτέρω και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη 3^η σκέψη της παρούσας, νομίμως με την, μη ευθέως προσβαλλόμενη, πλην παρεμπιπτόντως κρινόμενη ως προς το κύρος της, υπ' αριθμ .../.../27.9.2019 απόφαση του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου ανακλήθηκε η προαναφερόμενη .../.../14.7.2017 απόφασή του και αποφασίσθηκε η απένταξη του εκκαλούντος από το επίμαχο υπομέτρο, με την αιτιολογία ότι ο εκκαλών, τόσο κατά την υποβολή της αίτησής του για ένταξη στο πρόγραμμα - η οποία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, έλαβε χώρα στις 16.1.2017 και όχι τον Μάιο του έτους 2016 όπως αναπόδεικτα προβάλλει ο εκκαλών - όσο και κατά τον χρόνο έκδοσης της ως άνω απόφασης ένταξής του σε αυτό (14.7.2017), είχε την ιδιότητα του προπτυχιακού φοιτητή. Ως εκ τούτου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 1.6. της 8585/2016 υπουργικής απόφασης, δεν ήταν επιλέξιμος ως υποψήφιος για ένταξη στο πρόγραμμα. Τον εν λόγω δικαιολογημένο και θεμιτό, κατά τα προαναφερθέντα, περιορισμό ήταν σε θέση να γνωρίζει ο εκκαλών, αφού στην από 21.11.2016 υπεύθυνη δήλωσή του, που συνυπέβαλε με την από 16.1.2017 αίτησή του για ένταξη στο πρόγραμμα, ρητά αναγραφόταν ως υπεύθυνα δηλούμενη πραγματική κατάσταση ότι «12.3 Δεν είμαι σπουδαστρια – σπουδαστής ή φοιτήτρια- φοιτητής που δεν έχει συμπληρώσει τα προβλεπόμενα για τη σχολή του έτη φοίτησης». Συνεπώς, η απένταξή του από το πρόγραμμα και η, συνεπεία αυτής, επιβολή σε βάρος του της ένδικης δημοσιονομικής διόρθωσης δεν αντίκεινται στον νόμο ούτε στην αρχή της χρηστής διοίκησης. Επομένως ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός του εκκαλούντος είναι αβάσιμος.

Εξάλλου, αλυσιτελώς ο εκκαλών προβάλλει ότι μετά την ένταξή του στο πρόγραμμα εκπλήρωνε όλες τις νόμιμες υποχρεώσεις του, αφού η απένταξή του από αυτό οφείλεται στο ότι δεν ήταν από την αρχή επιλέξιμος, λόγω της συνδρομής στο πρόσωπο του της ιδιότητας του προπτυχιακού φοιτητή. Σε κάθε περίπτωση ούτε προβάλλεται αλλά ούτε και αποδεικνύεται εν προκειμένω ότι, παρά την ως άνω νόμιμη απένταξή από το πρόγραμμα, ο εκκαλών αξιοποίησε την εισπραχθείσα οικονομική ενίσχυση, υλοποιώντας το επιχειρηματικό του σχέδιο και επιτυγχάνοντας έναν τουλάχιστον από τους στόχους αυτού, ήτοι ότι τελικά δεν επήλθε ο κίνδυνος στην αποσόβηση του οποίου αποσκοπεί ο επίμαχος περιορισμός.

Συνεπώς, δεν γεννάται εν προκειμένω ζήτημα αντίθεσης της προσβαλλόμενης απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης προς την αρχή της αναλογικότητας.

5. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η έφεση, να διαταχθεί η κατάπτωση του παραβόλου, που καταβλήθηκε για την άσκησή της, υπέρ του Δημοσίου και, εκτιμωμένων των περιστάσεων, να απαλλαγεί ο εκκαλών από τα δικαστικά έξοδα του Δημοσίου (άρθρα 310 παρ 1 και 314 παρ. 3 ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την έφεση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου υπέρ του Δημοσίου και απαλλάσσει τον εκκαλούντα από τα δικαστικά έξοδα του Δημοσίου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 25-2-2025

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ – ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΡΒΕΛΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΦΟΡΤΣΕΡΑ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 6 Νοεμβρίου 2025

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΑΓΓΑΛΙΑ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

ΜΑΡΙΑ ΦΟΡΤΣΕΡΑ